

אדם בין ארץ ושמים

חמש שנים למות עמנואל אולסבנגר

מאת יהודה לייס

התהליך של כיבוש החלל הקוסמי בידי האדם, הוא חי את המאורע הזה יום יום, שעדישעה, בכאב ובמרידה הסיוח דברים בלתי אלה שעיוותם סתו מראית את המאורע הגדול הזו זה בחיי אנוש ולבם אטום מלהתי ריש מילה.

עמדנו לידו באחד הערבים בי שלהיקין אחד זכיונוי לשעה, שי זה וע בין כוכבייה כוכב האדם — הלוויין, ראו, הוא אמר, מעשי ידיו של האדם מגיד הרקיע, רוח האנוש מפעמת בקרב מעשי אלו היב, זוהי הפניסה הדראמטית בי ייתר בין האדם לסוגו, זהו הנז צחי.

אולסבנגר לא היה חלק, שט בע שצורתו נחקקה האסימון, חלק הוא, מטבע של אמת יש לו דמות. אולסבנגר היה בעל דמות, דמות רבתגוונים, רבתהפכים ורבתגווי גודים, הוא היה קרוץ מחומר, שי אור וצל משמקים בו בערבותיה, כופר בעיקרים ומתהלך עם אלר זים, פורץ גדר ובעל דמיון רליגי יווייט צוים, ספקן ומאמין, מפל כח ותמים, שפתח ואידיאליסט, מיונס עד לכאב בתוך עצמו וער

מעבר לכשרונויותו המרובים כי כומר, כנהוגים, כנעשן, כנואם, שי רבות דובר כהם בחייו ולאחר כיר זה יסד האדם, שכולו דראמה ומי תה, אעמיד כאן על האדם כמו שי ראותו ברשית היהודי שטי, הוא ביקש תמיד להיות שלם עם עצמו ונאמן לכתו על כל הני קווים והגוונים שבה.

הוא לא היה לוחם — סדרן הי ית, מורד במוסכמות, חיל לי עקי רינת יסוד, ששיטתו ען מנתה ומסרין לאורחות חינו המשותלים ובחפסת העולם, מעקרונות אלה לא זה אך לא ניסה לבנות איתן על אחרים, אמנם, הוא היה חולק לעמים, בסוגיות רציניות, על דעת המרים, כי שונאימחמת היה אם בשרת הקרב האם ליד שולחן חווי כחיים, הוא לא להפ לצדק הני רוח, אם כי וישים לראית את הני געיה שבריקמת החברה, הוא העדיף את ההספה על התחצנות ואת דרך השמנוע על מלחמת רעות, וסמיכון לכך טצא במסוק, דברי חכמים בנחת נשמעים, לאמור: דברי חכמים, הנאמרים בנחת, גי' — עיים, הוא הסוף לדברים שנלאו לו סובים ויפים, הוא לא לחם וי לא נאבק לא עם אלוהים ולא עם אדם, נאבק אחד בלבד ידע האיש — המאבק עם עצמו, להיות הוא, בעלמי ובדמותי, להיות עמנואל אולסבנגר.

דמית זו מורכבת משרשה ומופי לאת ביהודה, בדין הוא שלא התי אקלים במציאות חינו, בני סני בתו, רבים מהם, לא הבינוהו ובתי לוחו לשינים, האחד המורה הי מרבין מורה ברבים ויוצר ערכים אנויים מסוריים, יהודיים לאומיים וכל אנושיים, והאתה — האדם שברשותו היהיה, אדם בודד ור ומור, ולרום בלתי מובן.

אולסבנגר חי חיי תוכן וענין מלי אים, אך עם כל זאת לא התאורח בטובמה, הוא עמד כאילו מחוצה למ, התהלך בשוליה, כמורה ביי דים, היהת שגורה בפיו: „איך בין ארינגעפאקן אין דער דאזי קער תקופה ווי א יונן אין סוכה“, (נפלתו לתוך תקופה זו, כיוון לי סוכה), הרבה בהשקפותיו הרגו מי סגרת המוסכמות ונראו בעיני רי בים כיוצאת דופן, בלתי סבירות ולפרקים גם בלתיסבילות, הוא לא השלים עם המקובל ביחס לשאלת לאום, גוע, דת, אורחות, במיין המין האנושי לגזעים ובחלוקת הד עולם למדינות, ראה משום ביתור טראגי, המחלל את כבוד האדם ומרבה מחלוקת בעולם.

לשון האסטרונמי שנתפס לה לפן צאתה לאוריהעולם ושעשה כה רבות להפצתה ולהשרשתה בקרב יהודים ולא יהודים, לשון זו לא הייתה בשבילו נכס לשוני בלבד, אשר התווסף לצורו הסגנון של השמות שהיה בקי בהן; הוא הא מין, שלשון בידלאומית זו היא אידיאה ועתידה היא לתרום בסוק דם או במאורח תרומה רבתמשקל במאמצי האדם להריסת מחיצות וחומות בין עם אחד למשנהו ולי השיב לב אנשים על אנשים, בני חיות: „יהי כל הארץ שפה אחת“, על מוינה נפלאה זו, שנראתה בעיני רבים מבני דורו כחלום שי לא יקום, שקד כל ימיו, ומכאן הקפיצה הנועות לחלום מור שני, לאמור — פריצת דרך לשחקים, בכיבוש הקוסמוס ראה אחרית ר תקוה לאנושות, מעין שותפות בין הרוח האלוהית לבין דנה הא דם, הוא נכסף לנבחות; הוא אר הב את השמים, כי גבוהים הם, המונח „נסק“, „עלה“, היה המוד נח המקובל עליו ביותר, שהשחמש בו ככל הזדמנות, הוא הרבה לר רוע כוכבי רקיע על פני שורות לבות שביצירותיו, את נאומיו הג דולים על ארץ ישראל היה פותח לרוב במאמר: ארץ ישראל ארץ קטנה היא, אך ארץ גבוהה.

ארץ ושמים — בין שנים אלה פרפר האדם, על חלומותיו ועל תק ותתיו, כל ימיו רתוק היה לתיאור הקלאסי של חלום יעקב: „והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע הש מיכה“, בתאור זה של החלום לא ראה וצירה מופשטת, הוא בכלל לא נתפס למופשט! החלום הזה היה בשבילו נבואת אמת על העור לם ועתידו והעדות האדם בו, יצירתו „בין אדם לקונו“, שהיא הליפת מכתבים מדומה בין אדם לאלוהיו, כתובה, לכאורה, על דרך ההלצה, אולם למעשה היא מעודה אנושית מאוד כנה, ביצירה זו מעלה אולסבנגר בפשטות מפליאה את השקפתו על טקיון וייעודו של האדם ביקום כחלק מן האלוהות, מן הקוסמוס ומן הנצח, במונחים: „תיולן-תיחיים“ האספות האדם“ רי את משום חילול השם של האדם, פגיעה באמת, האדם ברוחו אינו תרל לחיות.

הוא האמין באדם, הוא האמין, שקרב יום האדם ישכיל להפקיע את סולם יעקב מגדר החלום ולי הנחילו לביציות, והוא באמונתו זה, ואף על פי שהזמנתה המע שיה לביא — היכה לו, היכה וזי כה, בערוב יומו זכה לחזות בראי שית ההתמידות הנועות של רוח האדם עם כוחות עליונים וסמירימו; הוא ראה בפתיחת דף חדש בהיס סדריה האנושית, הוא — המחלת

עד לכאב לכל המתרחש סביבו; אנוצנטרי נכסף לגלות את ה ארץ הפנימי שבחזיונות החיים ובנשמת האדם.

כך בחייו ברשית היהודי שלו רי כך גם ברשית הרבים, ענים נמצא בסערסה הראשונה של השליחות הציונית, היה בין האנשים המועי טים, שצרו את צורת קרןהוסוד והסיוה בה רוח חיים, אך גם כאן סלל לו אולסבנגר שביל ביסלה, נאי מן לעצמו ולהעודתה, ביקש גם בעולמו הציוני לשנות למפעל, שי אותו ירת, דמות אנויברסאלית, רק בתוך הכרה זו ראה את שליח חוחו בציונית, הוא לא שבר כלים במובן הארגוני, ולא יצר נוסח; הוא עצמו היה ניסה, בשליחותו הציונית היה, ככלל דרמיו, ואורי חומיה לפעמים מפתיע ולפעמים כרתיע, משל טרק מעליו עול חר קים וכללים והוא, שליחה של התי נועה, אינו אלא שליח של עצמו, לא תמיד נראתה גישתו המדיי בית לשאלות הקשורות בעיצוב סני החברה הישראלית החדשה, אך תי מיד שירת בכנות ובהתלהבות, על פי דרכו ואמונתה, את עניו עמו וארצי.

במבוא לצוואתו אמר: „ויצוץ ההיים שב אל ים הלהבה אשר ממ“ נו יצא“, אך בסערכת הערכים אר שר הקים היה הדמות, אותה דמות שנשא נאמן לה בכל הליכותיו ונפתוליו לאורך כל דרך חייו, רבי זוסיא מאניפולי אמר לפני פסירתו:

כשישאלו אותי בבית דין של מעלה: זוסיא, למה לא היית משה, משה רבנו, אדע מה להשיב, אך כשישאלו אותי: זוסיא, למה לא היית זוסיא, יסתמרו טענות, עמנואל אולסבנגר היה כל ימיו עמנואל אולסבנגר, בזה ייחודו, בזה גדלותו, כיהודי וכאדם.